

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

99-00-286-22
July, 7 2025 г., София

Относно: Нотификация съгласно чл. 10, ал.1 от Протокола за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст за Стратегията за управление на минерални и други геоложки ресурси на Република Сърбия за периода от 2025 до 2040 г., с прогнози до 2050 г.

Уважаема министър Павков,

С настоящото писмо потвърждаваме получаването на Ваше писмо с изх. №002372991 2025 от 28 май 2025 г., получено в Министерство на околната среда и водите (МОСВ) на Република България на 3 юни 2025 г., с което ни уведомявате за финалната фаза на процедура по стратегическа екологична оценка на Стратегията за управление на минерални и други геоложки ресурси на Република Сърбия за периода от 2025 до 2040г., с прогнози до 2050 г.

Нотификацията съгласно чл. 10 от Протокола за стратегическа екологична оценка (Протокол за СЕО) към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда, доклада за стратегическа екологична оценка и проекта на Стратегията са получени по електронна поща на 29.05.2025 г. в МОСВ.

След внимателен преглед на представената документация, на основание чл.10, ал.3 от Протокола за стратегическа екологична оценка, бих искал да Ви уведомя, че Република България заявява желание за участие в трансграничната процедура по стратегическа екологична оценка за Стратегията за управление на минерални и други геоложки ресурси на Република Сърбия за периода от 2025 до 2040 г., с прогнози до 2050 г.

Сара Павков
Министър на опазване на околната среда
Република Сърбия
Белград

София, 1000, бул. „Кн. Мария Луиза” 22

Тел: +359(2) 940 6194, Факс:+359(2) 986 25 33

В нотификацията, както и в доклада за екологична оценка е посочено, че „предложените дейности и мерки в Стратегията могат да имат отрицателно въздействие върху околната среда на други държави, като се има предвид, че съществуват планове и проекти, разположени в гранични зони с други държави или чийто начин на функциониране може да причини определени трансгранични въздействия“, без да е направено уточнение или оценка на възможните трансгранични въздействия, в частност оценка на въздействието върху околната среда и здравето на населението на територията на Република България.

Стратегията представлява рамка за устойчивото развитие на миннодобивния сектор в Република Сърбия, която очертава целите и приоритетите, реализирането на които да допринесе в дългосрочен план за стабилно и устойчиво снабдяване на Република Сърбия с минерални и други геоложки ресурси (метални минерални суровини, неметални минерални суровини, енергийни минерални суровини, както и подземните и геотермални води) до 2050 г. и се очаква, заедно и с други цели да се установи баланс между икономическото развитие и въздействието върху околната среда.

В тази връзка, предвид съществуващите екологични проблеми, произтичащи от минни дейности на територията на Република Сърбия и негативното въздействие върху околната среда, главно върху водите (въздействие върху реките Дунав, Тимок и Драговицица) и здравето на населението на територията на Република България, считаме, че докладът за стратегическа екологична оценка (СЕО) на Стратегията следва да бъде допълнена и в Стратегията да бъдат включени мерки, които да гарантират предотвратяване или минимизиране на потенциалните негативни трансгранични въздействия.

Докладът за СЕО е идентифицирал ключови екологични проблеми, свързани с околната среда и човешкото здраве. В него е посочено, че „Продължаването на минните дейности в сегашното им състояние, т.е. използване на настоящите практики (без прилагане на съвременни принципи и стандарти за устойчив добив), в повечето случаи ще доведе, в районите, където се извършват дейностите, до влошаване на околната среда (предимно на водата и почвата), влошаване на качеството на въздуха и нарушаване на ландшафта, особено при открит добив. Потенциалните заплахи за общественото здраве и въздействието върху населените места могат да се проявят като дългосрочни местни проблеми. Съществуващите открити мини за добив на енергийни ресурси, както и планираната експлоатация на минерални ресурси, могат до известна степен да натоварят капацитета на района по отношение на: замърсяване на ключови компоненти на околната среда, въздействие върху общественото здраве, промени във външния вид на ландшафта, биоразнообразие, георазнообразие и социални последици, които могат да се проявят като отрицателни ефекти върху общественото здраве“.

По отношение на компонент „води“, който е от особена важност за България, предвид наличието на въздействия от действащите мини на територията на Република Сърбия върху реките Дунав, Тимок и Драговицица, както и върху подземни водни тела, е отбелязано следното:

- На стр.14 от Доклада е посочено, че е открито замърсяване на водите в **райони с действащи мини**. Според данни на Агенцията за опазване на околната среда – Министерство на опазването на околната среда, в наблюдаваните водни течения са **регистрирани концентрации на тежки метали, надвишаващи допустимите граници**. Например, в река Пек, на 200 м надолу по течението от сливането на Мали и Велики Пек, концентрацията на олово е $< 2,1 \mu\text{g/l}$, арсен е $2,9 \mu\text{g/l}$, а кадмий е измерен в стойности до $1,3 \mu\text{g/l}$ (Институт по минно дело и металургия Бор, 2023).

- По отношение на минните отпадъци има извод, че по-старите хвостохранилища, поради метода си на депониране, **оказват известно въздействие върху качеството на почвата и водата в околността**, като не са дадени конкретни стойности.

- В доклада по СЕО се посочва, че „може да се отбележи липсата на по-подробна оценка на въздействието на отделни съоръжения и дейности в секторите на експлоатацията на минерални ресурси и минното дело, тъй като самата Стратегия не е достигнала необходимото ниво на детайлност за такъв анализ. Това ниво на детайлност ще бъде постижимо при изготвяне на документация на по-ниско йерархично ниво, т.е. за всяко планирано съоръжение.“ Това обаче е приложимо **само по отношение на нови съоръжения**, като в същото време не е направена детайлна оценка на състоянието и въздействието на съществуващите действащи съоръжения и съответно не са предписани мерки за намаляване на въздействието, което по отношение на води е и трансгранично за трансграничните реки с България.

- В т. 2.1. **Преглед на текущото състояние и качество на околната среда** от Доклада в частта **Качество на водата** (на стр.19) е дадена информация за качеството на повърхностните води **само по отношение на Сръбския индекс за качество на водата (SWQI), който включва едва девет физикохимични параметъра** (температура на водата, рН стойност, електрическа проводимост, процент на насищане с кислород, BOD-5, суспендирани твърди вещества, общ окислен азот [нитрати + нитрити], ортофосфати и амоний) и един микробиологичен параметър. **Не е представена информация за приоритетни, опасни вещества и специфични замърсители, каквито всъщност се очакват като въздействие от минно-добивните дейности**. Не е представена информация и за биологични показатели, по състоянието на които може да се съди дали има въздействие, вкл. и от инцидентни замърсявания.

- В т.2.2. **Елементи на околната среда, изложени на въздействието на минните дейности** (стр. 25) е посочено, че замърсяването на водите често е следствие от изпускането на непречистени отпадъчни води в реки и потоци в близост до минни съоръжения. В някои случаи пречистителните станции за отпадъчни води не работят поради финансови ограничения или технически неизправности. Замърсяването на околната среда от минната промишленост в Сърбия не е равномерно

разпределено, а е концентрирано в определени региони, където експлоатацията на минерални ресурси е най-интензивна. Според данни на Агенцията за опазване на околната среда и Министерството на минното дело и енергетиката, **най-високо замърсяване е регистрирано в следните части на страната - регион Бор-Майданпек** (дългогодишен център за добив на мед и злато), Колубарският басейн (добив на въглища и топлоцентрали) и Костолашкият басейн (открити въглищни мини и топлоцентрали).

- По отношение на **Регион Бор-Майданпек** е посочено в доклада, че случайните скокове в концентрациите на замърсители във въздуха, водата и почвата представляват ясен екологичен проблем, като в Бор, въздействието върху околната среда от минните дейности е комбинирано с това на преработвателните индустрии. Посочено е, че регионът Майданпек е известен с добива на мед и други метали. Поради дългосрочните минни дейности и разпръскването на прах от активните минни зони (работни маси, сметища за минни отпадъци, сметища за флотационни хвостохранилища), са регистрирани повишени концентрации на олово и кадмий в почвата. Не е представена информацията за качеството на подземните води и дали и те са засегнати от замърсяване.

- Водите около стария открит рудник Бор се характеризират с високи концентрации на разтворени тежки метали мед, цинк и желязо. Установени са превишения на регулаторните граници за тежки метали (главно мед и никел) и за неразтворени твърди вещества в реките Борска, Кривелска и Бела (концентрациите на мед достигат до 16 mg/l, докато границата е 0,1 mg/l).

- За Колубарския басейн в доклада за СЕО е отбелязано, че повърхностните и подземните води са изложени на потенциално замърсяване от основни концентрирани замърсители в комплекса, както и от дифузни източници, представени от множество по-малки изпускания на използвани отпадъчни води в приемници.

- За Костолашкия басейн е посочено, че подземните води в близост до депото за сгур се характеризират с повишена минерализация (повишена твърдост на водата, съдържание на сулфати и др.) и повишени нива на общо твърди вещества, мазнини и масла.

По отношение на въздействие на подземния добив върху околната среда:

Отчетено е и въздействие при подземния добив на минерали свързано със замърсяването на подземните и повърхностните води поради оттичането на минни води (т.нар. киселинен минен дренаж). Тези води често съдържат тежки метали като арсен, олово и живак, които могат да имат дългосрочни токсични ефекти върху хората, растенията и животните.

В Стратегията (стр.50) е предвидено развитие на нова мина Караманица, като в същото време в доклада по СЕО не е изследвано въздействието от съществуващата пилотна инсталация, което има трансгранично въздействие върху България.

В таблица 3.2. Избор на общи и специфични цели на СЕО и избор на съответни показатели по отношение на води са посочени няколко показатели, но няма показатели,

свързани с качеството на повърхностните води по отношение на приоритетни, опасни и специфични вещества, както и по отношение на качеството на подземните води.

В т.4. Оценка на потенциалните екологични въздействия (стр.45) е направено заключение, че предложените дейности и мерки в Стратегията могат да имат отрицателно въздействие върху околната среда на други държави, като се има предвид, че съществуват планове и проекти, разположени в гранични зони с други държави или чийто начин на функциониране може да причини определени трансгранични въздействия, но същите не са оценени/разгледани поотделно.

Предложени са **Мерки за опазване на водите при експлоатацията на енергийни минерални ресурси**, които са насочени само към бъдещи дейности и не са предвидени мерки за привеждане в съответствие с екологичните стандарти на съществуващите дейности, което е необходимо с оглед прекратяване на замърсяването, особено в трансграничните реки с България.

В т.6. Програма за мониторинг на околната среда по време на изпълнението на стратегията в таблица 6.1. Показатели в областта на околната среда според областите на ЕО са предложени показатели по отношение на „Води“, но не са предложени показатели за качество на реките за приоритетни и опасни вещества и специфични замърсители, както и за качество на подземните води, които са съществени за отчитане въздействието от прилагане на стратегията. Тези показатели е необходимо да се допълнят най-вече по отношение на трансграничните реки с България, на които има минни обекти, както и по отношение на подземните води в близост до границата с България.

В т.7.2. Предизвикателства, възникнали при подготовката на Стратегическата екологична оценка е оценено от Изготвилите на доклада, че „данните, които са използвани са стари и непълни по отношение на оценката на текущото състояние на околната среда, като е посочена само налична публична информация без да са изискани допълнителни данни от компетентните за мониторинга институции, необходими за оценката и съответно оценката в част „води“ е непълна, което не позволява да се оцени наличие на трансгранично въздействие от съществуващите дейности“.

В доклада за СЕО липсва оценка на здравния риск, и в частност, за населението на територията на Република България. Направено е уточнение, че предвид всеобхватността на стратегията за управление на минералните ресурси и големия брой дейности във всички миннодобивни сектори, са представени само стратегически значими и общи мерки за предотвратяване и ограничаване на отрицателните въздействия върху околната среда.

Във връзка с констатациите, изложени по-горе, считаме, че доклада за СЕО на Стратегията е непълен и в него е необходимо да разгледа трансграничното въздействие на дейностите и мерки в Стратегията върху околната среда и здравето на населението на територията на Република България (може и като отделна глава).

Докладът по CEO е необходимо да се допълни по отношение на:

1. Състояние на околната среда – да се направи и предостави анализ на състоянието на повърхностните и подземните водни тела в обхвата на сръбската част на споделените с България речни басейни на база данни от мониторинг на качеството на водите, като по отношение на повърхностните води се включат и резултати от мониторинг на приоритетни и опасни вещества и специфични замърсители в повърхностните води, притоци на р. Дунав, р. Тимок и р. Драговищица.

2. Да се направи анализ и предложат мерки за спиране на замърсяването и ликвидиране на стари замърсявания, резултат от експлоатацията на минерални и други геоложки ресурси (като напр. мините в Бор и мините във водосбора на река Драговищица, проучвателните дейности в близост до българската граница), и да се предвидят необходимите мерки за прекратяване на възможен трансграничен пренос на замърсяване на Българска територия.

3 Да се допълни програмата за мониторинг като се предвидят показатели за трансграничните реки с България за приоритетни, и опасни вещества и специфични замърсители и показатели за качество за подземните води в близост до границата с България, съответстващи на риска от замърсяване от изпълняваните минно-добивни и проучвателни дейности.

4. Да се предвидят мерки за периодично предоставяне на информация на България за резултатите от мониторинга на трансграничните реки и подземни води в близост до границата и за координация по отношение на оценките на трансграничните реки и подземни води.

5. Да се предвиди като условие Министерство на околната среда и водите на България да бъде уведомявано за всички инвестиционни предложения, планове и програми, свързани с миннодобивни дейности, които биха могли да окажат въздействие върху околната среда и здравето на населението на територията на България.

Бих искал да Ви информирам, че в хода на консултациите с компетентните органи в България, е заявено искане от община Кюстендил за организиране на среща за обществено обсъждане на доклада за CEO и Стратегията на територията на България.

Предвид горепосоченото, във връзка с обществените консултации, моля да представите допълнения доклад за CEO (или главата за „Трансгранично въздействие“) и проекта на Стратегията за управление на минерални и други геоложки ресурси на Република Сърбия за периода от 2025 до 2040 г., с прогнози до 2050 г. и на български език.

Приложено Ви изпращам постъпило по електронна поща на 20.06.2025 г. МОСВ Възражение от Сдружение „Еко Сурдулица“ (на български и сръбски език).

Моля, приемете, уважаема г-жо министър, моите най-високи почитания и готовност за успешно бъдещо сътрудничество.

Искрено Ваш,

Манол Генов

Министър на околната среда и водите